

VABILO NA XV. REPUBLIŠKI ČEBELARSKI SEMINAR NA TEMO – KAKO BOLJE IZKORISTITI GOZDNE PAŠE V SLOVENIJI

Zveza čebelarских друštev Slovenije prireja v SOBOTO,

22. februarja 1992,

XV. REPUBLIŠKI ČEBELARSKI SEMINAR. Seminar bo v dvorani Osnovne šole
E. Kardelja v Polju pri Ljubljani (Polje št. 358).

Seminar bo posvečen izkoriščanju gozdnih paš v Sloveniji.

DNEVNI RED SEMINARJA

OB 9.30 OTVORITEV SEMINARJA, NATO BODO SLEDILI REFERATI:

1. JOSEF ULZ – direktor čebelarских šole iz Gradca v Avstriji
Kaj moramo vedeti, če želimo bolje izkoristiti gozdne paše – izkušnje avstrijskih čebelarjev
2. IZKORIŠČANJE GOZDNIH PAŠ PO OBMOČJIH V SLOVENIJI
IVAN GRAJŠ – Kočevski Rog in Gorski Kotar
MARKO DEBEVEC – Krmsko območje in Notranjska
JANEZ POKLUKAR – Gorenjska ter trietažni panj
JANKO PISLAK – Štajerska in Koroška
PAVLE ZDEŠAR – Kdaj se odločimo za prevoz na gozdno pašo

Po vsakem referatu bo krajša diskusija. Seminar bo predvidoma končan ob 14.30.

V avli šole bo istočasno organizirana tudi razstava tehničnih novosti v čebelarstvu ter prodajna razstava čebelarских opreme in pripomočkov.

Iz Ljubljane vozita v Polje mestna avtobusa številka 11, ki stoji na Bavarskem dvoru (Titova cesta) in številka 12, ki odpelje izpred avtobusne in železniške postaje. Izstopiti pa morate na postaji v Polju, ki je nasproti bencinske črpalke in šole.

Kotizacija za seminar znaša 150,00 SLT na udeleženca.

VLJUDNO VABLJENI!

ZČDS

PRED 200 LETI JE IZŠLA PRVA SLOVENSKA ČEBELARSKA KNJIGA

MARTIN MENCEJ

Letošnji čebelarский jubilej je seveda namenjen predvsem čebelarjem, pomemben pa je tudi za slovensko kulturo nasploh.

Ko ponovno listam po knjigi o čebelah in čebelarjenju, tiskani pred 200 leti v slovenskem jeziku, se sprašujem, kako da je sploh izšla, posebno če pomislim na naše tedanje družbenopolitične, gospodarske in kulturne razmere. Šele potem lahko ocenimo velik pomen te knjige in to ne le za nadaljnji razvoj našega čebelarstva, ampak tudi za slovensko pisano besedo in na-

rodno identiteto. V njej najdemo veliko bogastvo besedišča, predvsem strokovnega domačega čebelarского izrazoslovja, vzetega iz pogovorov preprostih čebelarjev. Zato delo zasluži, da ga nekoliko podrobneje spoznamo. Gre za prevod nemškego pisanega besedila čebelarja Antona Janše z naslovom POPOLNOMA PODUČENJE ZA VSE ČEBELARJE. Delo je prevedel štajerski čebelar Janez Goličnik, da bi čebelarstvo napredovalo tudi na Slovenskem.

Sicer je vsestransko razgledani in za

ANTONA JANŠAJA
Zefarskiga Zhebellarja.
POPOLNOMA
PODVUZHENJE

SA
VSSE ZHEBELLARJE.

NA KAJ SA ENO VISHO TAISTI OD SVOJEH
ZHEBELL BRESTGA, DE BINJE FODIRALI,
AL PA MORILI

1. En bogatishki Dobizhek, koker dosehmalu, lohku ladobijo.
2. Vender vse Zhebellarje per shiulejni, inu dobri Mozhy ohranijo.
3. Ufakateri Pain Zhebell da svoje smerti lohku uzhivajo, inu she svojim Erbam sapustijo.

Na mnogo Proshnjo is Nemshkiga, na
Kraynsku prefauleu, inu a' nekaterim
Pomerkvajam poginirau.

OD

JOANNESA GOLITSCHNIKA
Fajmoshtera v' Grizhi na Stajerskim.

V' ZELLI,

inu se najde per Fr. Jof. Jenko,
1792.

čebelarstvo zagreti P. P. Glavar v slovenskem jeziku pripravil nemško pisane razprave A. Janše O ČEBELJIH ROJIH že dve desetletji prej in s tem prvi zaoral ledino, »da bi odpravil nevednost čebelarjev in jih podučil o potrebnih opravilih, ker eni in drugi moji deželaki ne znajo nemško brati in iz ljubezni do njih sem napisal le te bukve v maternem jeziku...« Rokopis, pripravljen za tisk, pa je bil (ne)namerno izgubljen; že čez dva meseca pa smo dobili Goličnikov tiskani prevod Janševe knjige.

Vse dotlej so bila slovensko pisana in tiskana besedila večinoma nabožne vsebine, namenjena pa so bila pretežno cerkvenim potrebam. Družbeni razvoj pa je vedno bolj zahteval besedila s posvetno vsebino, namenjena izobraževanju širokih ljudskih množic. Šele nove gospodarske in družbenopolitične razmere na prehodu iz fevdalnih v kapitalistične družbene odnose so tudi pri nas spodbudile nastanek del, namenjenih izobraževanju ljudstva. Demokratično usmerjeni duhovniki so na prehodu iz 18. v 19. stoletje vedno bolj prevzemali vlogo ljudskih prosvetiteljev, kot sta bila npr. P. P. Glavar in župnik J. Goličnik, ter z živo

tiskano besedo posegli tudi na gospodarsko področje in utirali pot napredku. To so počeli kljub vsem zavoram fevdalno usmerjene duhovščine, ki je bila še močno zakoreninjena v preteklosti, vodilni med njimi pa je bil tudi znani slovenski pesnik Valentin Vodnik.

Kakšen vpliv pa je imela Janševa knjiga na nadaljnji razvoj našega čebelarstva? Goličnik v svojem uvodu prevoda posebej poudarja, »da če si dosehmal čebele podirav, inu moriv, toku si leto sturov ali is požrešnosti, al pa is neumnosti, obedvoje pa k tvoji škodi...«. Kljub temu so to počenjali vse do začetka 20. stoletja (pomislino samo na čebelarske sejme, ko so čebelarji na veliko neusmiljeno morili čebele). Ob tem pa ne smemo mimo dejstva, da so bili naši čebelarji tedaj večinoma preprosti kmetje, nevešči branja. Čeprav je osnovnošolski zakon za avstrijsko cesarstvo, kamor je spadala Slovenija, izšel že leta 1774, se je pri nas začela osnovnošolska obveznost uveljavljati šele proti koncu 18. stoletja. Dotlej pa so bili naši čebelarji vezani samo na redke, branja večče posameznike. Ti so živeli večinoma v samostanih, deloma pa tudi v župniščih. Zanimivo bi bilo vedeti, v kolikšni nakladi je bila knjiga tiskana in kako so jo glede na tedanji gospodarski in socialni položaj našega malega in srednjega kmeta prodajali.

Tudi v naših krajih se je tedaj začela širiti tako imenovana »strojna revolucija«; manufakturna trgovina in industrija sta se razmahnila zlasti pod vplivom nemškega kapitala, nastajal je oderuški trgovski in posojilni kapital, uveljavljati se je začel meščanski razred (buržoazija), vse to pa je vplivalo na življenje kmečkih domačij. Fevdalni veleposestnik se je začel preoblikovati v kapitalističnega, zemljiška posest je vedno bolj prehajala iz rok srednjega in malega kmeta v roke velikih kmetov in veleposestnikov. Prva dva sta iskala sredstva za preživetje in eno od teh je bilo tudi čebelarstvo. Zato je moralo čebelarstvo napredovati. Prav to pa je bil tudi namen tedanjih prosvetiteljev. Žal pa je bil napredek počasen, in to kljub temu, da je družbenoekonomski razvoj odpiral nove trge in možnosti prodaje tudi za čebelarske pridelke (hiter razvoj prometnih

sredstev, širjenje srednjega sloja po mestih in podeželju, vedno večje povpraševanje po prehranbenih dobrinah itd.).

Vse to je pospeševal tudi razvoj novih tehnik in tehnologij na vseh področjih tedanjega družbenoekonomskega življenja, inovatorske težnje na področju čebelarstva pa zasledimo šele v drugi polovici 19. stoletja. Leta 1945 je poljski čebelar Jan Dzierzon začel izdelovati panje s premičnim satjem,

leta 1852 je nastal satnik, leta 1865 je František Hruška skonstruiral točilo za med. Istega leta sta Rotschütz in Matija Ambrožič odprla trgovino s kranjskimi čebelami in s tem našo čebelo »poslala« v širni svet, čebelarjenje pa postavila na višjo stopnjo. Čeprav so bili prevodi Janševih knjig namenjeni čebelarjem, pa je imelo delo P. P. Glavarja in Janeza Golčnika veliko širši pomen.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V FEBRUARJU

MARKO DEBEVEC

Ta mesec je ponavadi še popolnoma zimski in pogosto z največ padavinami in zelo nizkimi temperaturami. Skoraj vedno pa se proti koncu meseca za dan ali več ozračje toliko ogreje, da je temperatura v senci vsaj +10 °C. To je za čebele in čebelarja zelo pomemben dan. Ko sonce dodobra ogreje pročelje čebelnjaka, začnejo čebele najprej posamezno, potem pa trumoma izletavati. Čebelarjeva dolžnost je, da pred tem čistilnim izletom pred čebelnjakom očisti sneg, širšo zasneženo okolico pa potrese s pepelom, senenim drobirjem ali žaganjem. To je še posej pomembno, če je pred čebelnjakom svež mehak sneg. Vse okoliške gospodinje pa naj pospravijo razobešeno perilo, da ne bo hude krvi in sporov s čebelarjem.

Čebelar mora vse panje opazovati, kako intenzivno čebele iz njih izletavajo. Tiste panje, ki se čistilnemu izletu ne pridružijo, mora pregledati. Ponavadi ne izletavajo zelo močne družine ali pa družine, ki so pozimi odmrle. Če pihnemo skozi žrelo panja, se o tem lahko hitro prepričamo. Živa čebelja družina zašumi, odmrli pa se ne odzove.

Nepisano pravilo pravi, da lahko po prvem močnem čistilnem izletu v panje dodamo sladkorno pogačo. To je odvisno od tega, kakšno vreme pričakujemo, in od tega, kakšne naj bi bile čebele spomladi, odvisno je od zgodnjega oziroma od poznega izkoriščanja paš. Prevažalci, ki vozijo čebele že na repično pašo, bodo pogače dodali zgodaj spomladi, drugi pa kasneje.

Vrste pogač:

1. Medene pogače

Zmešamo tretjino medu, segretega na 40 °C, in dve tretjini mletega sladkorja. To zmes mešamo navadno v betonskem mešalcu tako, da vanj vsujemo okoli 20-kg sladkorja in 7 kg segretega medu. Zmes mešamo toliko časa, da postane masa enakomerno raztegljiva. Če je trda, dodamo še medu ali sladkorja, da dobimo pravo sestavo pogače.

Enako delamo pogačo v mešalniku za testo. Ne dodajamo nobenih drugih snovi, ker čebele v medu dobijo vse hranljive snovi, potrebne za razvoj.

2. Pogača s pekovskim kvasom

Vzamemo 10–15 kg pekovskega kvasa na 10 kg mletega ali nemletega sladkorja. V večjo posodo nasujemo sladkor, nato pa nanj nadrobimo pekovski kvas. Zmes premešamo z roko in jo pustimo stati dva dni. Pekovski kvas ima to značilnost, da iz sladkorja veže hidroskopsko vezano vodo, zato se začne le-ta topiti. Po dveh dneh maso še enkrat premešamo in dobimo gosto lepljivo maso. Prednost te pogače je v tem, da ne potrebujemo mešala, naredimo je lahko manj, za vezivo ne uporabimo dragega medu (ceneje), s pekovskim kvasom pa dobijo čebele tako baljakovine kot minerale in vitamine.

V zadnjem času je uporaba medu za pogače pravzaprav problematična, in sicer zaradi spor poapnele zalege. V tem primeru jih namreč čebelji družini dodamo že zgodaj